

Ogłoszenia parafialne

Sprawdzian jeden przymiotniki
deklinacja I II III IV V
Będzie napisane wszystko co potrzeba
rex bonus, regis boni - podaj acc pluralis

Drugi sprawdzian form czasownikowych - temat nr. 14 i str 38/39

łacina

Circum castra fossa fodiebatur et vallum struebatur, in medis castrismult tabernacula ponebantur
Struo, Sturare - buduję
In mediis castris multa tebernacula ponebantur - w środku obozu rozstawianych było wiele namiotów.
mediis - ablativus ponieważ przyimki nie łączą się z dativem. W środkowym obozie = w środku obozu.
Impedimenta et spolia in spatio inter vallum et tabernacula cumulabuntur - tabor i łupy w przestrzeni między wałem i namiotami były gromadzone.
inter - pomiędzy
In castris munitis custodiae per vallum disponentur - W obozie obwarowanym strażę przez wał będą rozmieszczane.
Si Poeni vallo appropinquabunt, statim a custodiis cernentur - jeśli Punijczycy, zbliżą zbliża się do muru, zostaną natychmiast zauważeni przez strażę
Signum tuba extemplo dabitur - znak trąbą natychmiast zostanie dany
Tum tribunus verba facit „Audita! Castra extemplo movebuntur et tela (pociski/broń) a vobis parabuntur.(paro - przygotowuję) - Wtedy trybun przemawia „Słuchajcie!" Obóz natychmiast będzie zwinięty i pociski przez was przyniesione.
Ablativus rei Efficientis - ager aratro aratur - rolę orze się pługiem
verba facit - czyni słowa, przemawia
Si fortiter pugnabitis - jeśli dzielnie będziecie walczyć
Poeni depellentur et vincentur - punici zostaną odpędzeni i zwyciężeni.
Gloriam magnam patriae vestae parbitis! - wielką chwałę ojczyznę waszej zdobędziecie!
Tum praemia vobis dabuntur! - wtedy nagrody wam będą dane.
do, dare - daję, dać

Ancilla (nominativus) a matrona severa castigatur - Niewolnica przez surową panią karcona
po a w łacinie występuje ablativus
Matrona severa ancillam castigat. - surowa pani karci Niewolnicę
Liber a puella legitur - książka jest czytana przez dziewczynę - puella librum legit
Verba magistri a pueris audiuntur - słowa nauczyciela są słuchane przez chłopców - Pueri verba magistri audiunt - chłopcy słuchają nauczyciela
virim fossa fodiebant
Poeni a custodiis cernentur - punijczycy zostaną dostrzeżeni przez strażę -
Custodis poenos cernet custodient

III Deklinacja

Error - rodzaj męski, tak samo odmienia się rodzaj żeński
Error - błąd
Erroris - genetivus
errori - dativus
errorem - accusativus
Errore - ablativus
Error - vocativus
pluralis
errores - nominativus
errorum - genetivus
erroribus - dativus
errores - accusativus
erroribus - ablativus
errores - vocativus

Opus

Opus - nominativus
Operis - genetivus
operi - dativus
opus - accusativus
opere - ablativus
opus - vocativus
pluralis
opera - nominativus
operum - genetivus
operibus - dativus
opera - accusativus
operibus - ablativus
opera - vocativus1

Pater, patris - neutrum
vox, vocis - (głos) żeński
Caput, capitis (głowa) - nijaki
mons, montis (góra) -
Carmen, carminis (pieśń, wiersz)
Flos, Floris (kwiat)
Lectio, lectionis (lekcja)
Poema, poematis (poemat)
Iuventus, iuventutis (młodzież)

De romanorum nominibus - o rzymskich imionach

nomen, nominis -

W III Deklinacji na **en** zakończony jest rodzaj nijaki. (omen, crimen)

omen - znak wróżebny

Exempli Gratia claro oratori Romano erant: Marcus Tullius Cicero - wybitny rzymski mówca miał trzy imiona, Marek Tuliusz cyceron.

teraz jak wchodzią te inne deklinacje trzeba będzie się trochę dłużej zastanowić nad odmianą

Marcus paenomen est, tullius - nomen gentile, Cicero cognomen. Marek jest imieniem, Tulusz - nazwiskiem rodowym. Cyceron przydomkiem.

Cicer - groch. Cyceron wziął się ponieważ miano uprawiać groch, albo jego dziadek miał brodowakę i go nazywano Grochal.

Marci Tullii Ciceronis filiae nomen Tulliae erat. - Imię córki marka cycerona było Tulia (miała na imię tulia)

Ciekaowstki imiona

Jeśli kobieta nie nosiła nazwiska rodowego dodawano jej nazwisko męża

Jeżeli rzymianini wyzwałł niewolników, otrzymywali imię Pana. Kiedy swulla wyzwolił sswoich, w rzymie pojawiło się tysiące Korneliuszy.

Sylwia pochodzi od las (silva)

Dominika - pani (domina, dominus)

Natalia (urodzinowa)

Urszula (mała niedzwiecica) - ursus, ursa - ursula (misiaczka)

Rozalia - rosa (róża)

Wioletta (fiołek) viola

Beata - (szczęśliwa) beata, beatus

Mariusz, Marytna (mars) - mars, martis III Deklinacja

Paweł, paulina (mały) paulus,

Łucja (światło) lux, lucis - III deklinacja

Klara (jasna) - clarus, clara

Maksymilian - maximus (największy)

Leon - lew

Wiktoria, wiktór (zwycięstwo)

Roman (rzymski)

C. Gaius

L Lucius

M Marcuspúbli

Q quintus

T tístus

Ti tiberius

sex sextus

Łucjusz korneliusz sulla

Cycon urodził się w ampirum, na granicy łacjum, później udał się do rzymu, uczęszczał do szkoły zamieszkał w rzymie miał dom na paltynie. Oprócz mówcą był jeszcze filozofem, znał i adaptował terminologię grecką do języka łacińskiego. W jego czasach nie istniały jeszcze w łacinie terminy filozoficzne greckie. Był politykiem średniej klasy. Jego działalność polityczna doprowadziła go śmierci. W tusculum miał swoją willę. W starożytności budowano na północy willę, aby uciekać od skwaru miasta.

Monte porzio Catone - miał tam się urodzić Katon starszy. Znajduje się w górach, jest tam czasami mglisto, z tusucm niewiele pozostało

W tusucm cycon umieszał akcję swoich dialogów filozoficznych

Cycon wygłaszał na forum romanorum swoje mowy i traktaty filozoficzne, nie miał takiego braku skrótów jak jego przeciwnicy polityczni. Rok po zabiciu cezara wszedł w układ z Oktawianem, oktawian go zdradził, pozwolił antoniuszowi zabić cycon, ze względu na mowy wygłaszane przez cycon przeciwko niemu. W kajecie, kiedy przebywał w swojej willi ogarnęło go zmęczenie tam dopadli go siepacze antoniusza - obcieli mu ręce i głowy i zanieśli na forum romanum w miejsce gdzie przemawiał. Była to groźba antoniusza przeciwko innym, którzy mieliby wygłaszać coś przeciwko niemu. Miał być pochowany w kajecie (nie jest to pewne).

czasownik possum - móc. Po nim szukamy infinitivu, po nim accusativu

albo **pos** albo **pot**

possum

potes

potest

posumus

potestis

posunt

prodesse

prosum

prodes

prodest

prodsumus

prodestis

prodsunt

possum - móc

prosum - pomagać

varia 57

Vitam honestam age! - prowadź uczciwe życie!

Diogenem philosophum vir quidam interrogat - pewnien mąż spytał filozofa diogenesa

Quomodo hominem improbum, inimicum meum, punire possum - w jaki sposób, mogę człowieka nieuczciwego, nieprzyjaciela mego?

Si tu ipse - inquit diogenes - vir probus et honestus eris - jeśli ty sam - mówi diegenes będziesz uczciwym i sprawiedlym mężem

Lingua Prodesse et obesse potest - język może pomagać i szkodzić

luvenis quidam philosophum interrogat: - pewnien młodzieniec pyta filozofa:

„Quid homini plurimum et prodest et obest?" - Co najbardziej człowiekowi pomaga i szkodzi

At philosophus respondet: „Lingua” - A filozof odpowiada „język”
Homo homini lupus est - człowiek człowiekowi wilkiem
homo homini angelus est - człowiek człowiekowi aniołem jest
Beatus est, qui prodest, cui potest -
Gaudia principium nostri sunt saepe doloris -
Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt - gdy głupi unikają wad, wbiegają w przeciwnieństwo
Honores mutant mores - zaszyty zmieniają obyczaje
Certa aminimus, cum incerta - tracimy to co pewne, do dążymy do niepewnego
Quot cepita, tot sententiae - ile głów, tyle zdań
O tempora! O mores! - O czasy! O obyczaje! - Słowa cycerona, wypowiedział je w mowie w przeciwko patylinie

De Marco Tullio Cicerone - o marku juliuszu cyceronie

Apud Greaceos et Romanos multi et clari oratores erant - u greków i rzymina wielu sławnym i
In numero clarorum oratorum greacorum demosthenen, - w liczbie sławnych mówców greckich demostenes
in Numero oratorum romanorum cicero erat - w liczbie mówców rzymskich cyceron był
Cicero non solum clarus orator sed etiam scriptor egregius erat. - Ciceron nie tylko był sławnym mówcą, ale i wybornym pisarzem
Cicero oratianibus suis multos viros defendebat - Cyceron bronił wielu mężów mowami swoimi
Vos quoque Ciceronis orationes et epistulas legere poteritis - Wy także będziecie mogli przeczytać mowy i listy cycerona
Multa opera praeclari oratoris nobis nota sunt, ex. gr. (= exempli gratia): - Wiele dzieł przesławnego mówcy jest nam znana (na przykład)
De oratore, - o mówcy
De legibus - o prawach
De officiis - o obowiązkach
Tusculanae disputationes - rozmowy tuskulańskie
ex officio - z urzędu
sanctum officium - święty urząd (inkwizycja)
Cicero patriae prodesse studebat - Cyceron starał się pomagać ojczyźnie
Marce tulli Cicero! Sors tua in exilio misera erat - marku tuliuszu cyceronie! los twój na wygnaniu był nieszczęśliwy
Viri docti multos libros de cicerone scribunt et scribent -
Oracja od oratio
lectio to lekcja

cyceron

Zajmował się polityką, kiedy został prokonsulem cyclicji, musiał pacyfikować rozbójników więc swoim wojskiem ich pokonał i zaczął domagać się o triumf. Pisał do cezara - imperator pozdrawia imperatora.

Święta

Złota legenda
Barlaam et Iosaphat - przedstawieni w stylu świętych chrześcijańskich
gaudate christus est natus

nowy rok

oratio, orationis, orationi, orationem, oratione, orationes, orationum, orationibus, orationes, orationibus
frater, fratris, fratri, fratrem, fratre, fratres, fratrum, fratribus, fratres, fratribus
iuvenis, iuvenis, iuveni, iuvenem, iuvenis, iuvenes, iuvenum, iuvenibus, iuvenes, iuvenibus

caput, capitis,
opus, operis, operi, opus, opere, opus, Opera, operum, operibus, opera, operibus
nomen, nominis

In tabula clarum oratore**m** videmus
Poetae claros orato**r**es laudant.
Scriptore**s** Romani**i** multa de urbe Roma narrant.

III deklinacja typ samogłoskowy

rzeczowniki rodzaju nijakiego -> -al, -ar, -e

mare,
maris,
mari,
mare,
mari,
mare,

mar**ia**
, mar**ium**
, maribus
, mar**ia**
, maribus
, mar**ia**

- simply w liczbie mnogiej są dodane i w ablativie

De aetate aurea - o złotym wieku

Scriptores antiqui quattuor aetates nominant: aetatem, auream, argenteam, aeneam, et ferream - starożytni pisarze wymieniają cztery wieki: wiek złoty, srebrny, spiżowy, i żelazny.
De aetate aurea in ovidii poetae carminibus legimus. - o złotym wieku czytamy w pieśniach poeaty ovidiusza
Aetete aurea homines sine legibus tuti erant, nam iustitiam et veritatem colebant. - w złotym wieku ludzie byli bezpieczni bez prawa, albowiem kultywowali sprawiedliwość et veritatem
Nec leges nec vectigalia timebant - nie bali się ani praw, ani podatków
Oppida nec fossis nec vallibus aut muris cingebantur. - miasta nie były otoczone ani przez fosę ani wałami lub murami.

Bella hominibus, ignota erant, oppida neque oppugnabantur, nec diruebantur. - Wojny były nieznane ludziom, miasta nie były ani oblegane, ani burzone.
Terras et maria longinqua homines ignorabant. - Ludzie nie znali dalekich ziem i mórz.
Navigia in mari non videbantur, ager non arabatur, nam terra ipsa per se frumtum dabat - Statki nie były widziane na morzu, pola nie były orane, albowiem ziemia sama przez siebie dawała zboże.
Caelum non animum mutant, qui trans mare currunt. - Zmieniają niebo nie charakter, którzy za morze pędzą.

Składnia miast

quo - dokąd - acc

Romam migrare - do rzymu

Puteolos veni in vico Timiniano. (nom. Puteoli, -orum) - Przybądź do Puteoli na ulicę Tyminiańską

unde - skąd - abl

Roma domum iter facimus. - Podróżujemy z Rzymu do domu.

Monte Viridi flumine Viadro Stettinum navigamus - Płyniemy z Zielonej Góry do Szczecina rzeką Odrą

ubi - gdzie - I, II d. - gen; III d., pl. tant. - abl.

Plularia Tantum - tylko w liczbie mnogiej - niepoliczalne

Cracoviae studeo - Studiuję w Krakowie

Marcatores, qui Alexandriae habitant, in Italiam navigant. - Kupcy, którzy mieszkają w Aleksandrii, pływają do Italii. *kraje łączą się z przymikiem **in**

Syracusic fons Arethusae erat. - Źródło eratuzy było w Syrakuzach

Varia 61

Opulenti viri Romani filios suos Athenas mittebant, Athenis enim multi viri docti erant. - Bogaci rzymiani swoich synów do aten wysyłali, bowiem w Atenach były wielu uczonych mężów.
Adulscntes Romani saepe Athenis philosophiae et arti rhetoriae vacabant. - Młodzieńcy rzymscy często w Atenach filozofii i sztucę retorycznej oddawali się.
Quo Marcus mittitur? - Dokąd marek jest wysyłany?
Marcus Cyprum mittitur. - Marek jest wysyłany na Cypr
Vergillius poeta narrat: „Aeneas Troia Carthaginem venit; Dido regina Aenean hospito accipit". - Wergiliusz poeta opowiada „ Eneas z Troi do Kartaginy przybywa; Dido z gością przyjmuje Eneasza".
Vergillius Brundisii mortuus est - Wergiliusz zmarł w Brundisium.
Repetitio est mater studiorum - Powtarzanie jest matką nauki
Consuetudo altera natura - przyzwyczajenie drugą naturą
Alit aemulatio ingenia - Współzawodnictwo podsyca talent

Ciekawoski

Dydona była królową Kartaginy - romans Dydony i Eneasza. Eneas miał obowiązki i musiał zostawić Dydonę, bo musiał założyć Rzym. Dydona zabiła się mieczem po czym spaliła się na stosie.
Dwie kropki nad samogłoską nazywają się **trema**
Po wypędzeniu króla rzymskiego już patrycjusze rywalizowali z plebejuszami. Pierwotnie plebejusze byli chronieni przez króla, jednak po jego wygnaniu byli oni więzieni, popadali w długi. Doszło do secesji na początku V wieku p.n.e - secesja na świętą górę. Patrycjusze znaleźli się w trudnej sytuacji, więc wysłali monejusza agryppę - wywodził sie z grupy plebejuszy i został senatorem. Przybył na świętą górę i wygłosił uznawaną pierwszą rzymską mowę - porównał państwo do ciała ludzkiego. Porównanie o buncie organiów przeciwko żołądkowi, który tylko dostaje jedzenie. Ale okazało się, że pozostałe części ciała osłabły. W ten sposób przekonał plebejuszy, w zamian za urząd trybuna plebejskiego.

De plebeiis a patriciis vexatis - O plebejuszach prześladowanych przez patrycjuszy

Plebei a patriciis vexati Romam relinquunt et Montem Sacrum occupant. - Plebejusze przez patrycjuszy dręczeni opuszczają Rzym i zajmują świętą górę.
Patricii legatos Roma ad plebeios mittunt, nam auxilio eorum egent; - Patrycjusze wysyłają posłów z rzymu do plebejuszy, albowiem potrzebują ich pomocy
plebei tamen legatis non parent, Romam remigrare in animo non habent. - Plebejusze jednak nie są posłuszni posłom, nie mają zamiaru powrócić do rzymu.
Tandem a Menenio Agrippa, viro facundo et plebi caro, moniti Romam remigrant. - Wreszcie napominani przez Menienusza Agryppę, męża wymownego i drogiego ludowi, do rzymu powracają
Ab eo tempore tribuni plebeios a patriciorum iniuriis defendere poterant. - Od tego czasu trybuni ludowi mogli chronić plebejuszy przed niesprawiedliwością patrycjuszy.

Ćwiczenie 62

Ego Varsovia**ae** habito, amica mea Wratislavia**ae** habitat. - Mieszkam w warszawie, moja przyjaciółka mieszka we Wrocławiu
Epistulam scribo et Wratislavia**am** mittam. - listy pisze i wyśle do wrocławia
Amica mea Wratislavia veniet et mecum Cracovia**am** properabit. - Moja przyjaciółka przybędzie z Wrocławia i pośpieszy ze mną do Krakow
Cracovia**ae** multa et clara monumenta sunt. - Wiele słynnych zabytków jest w Krakowie.

III Deklinacja mieszana

Liczba pojedyncza według spółgłoskowego, mnoga według samogłoskowego
Występują rzeczowniki rodzaju męskiego i żeńskiego.

Urbs:

Urbs

Urbis

Urbi

Urbem

Urbs

Urbe

Urbes	
Urbium	
Urbibus	
Urbes	
Urbes	
Urbibus	

Orbis - okrąg (orbis terrarium - okrąg ziemski)

Orbis

Orbis

Orbi

Orbem

Orbe

Orbes
Orbium
Orbibus
Orbes
Orbibus
Orbes

Iuvenis - młodzieniec (wyjątek w deklinacji?)

Revolutio - obrót/przewrót

Soror - siostra

Mater - matka

De Homeri Carminibus - O pieśniach Homera

Multa carmina poetarum Greacorum nobis nota sunt sed reliquos poetas gloria superabat Homerus - Wiele pieśni poetów greckich jest nam znama, lecz innych poetów chwałą przewyższał Homer.
Homeri opera Ilias et Odyssea a pueris Greacis et Romanis in scholis legebantur. - Dzieła homera, iliada i odyseja, przez greckich i rzymskich chłopców były czytane w szkołach
In Iliade, poeta de Greacorum et trojanorum certaminibus in odyssea de Ulixis per maria et terras erroribus narrant. - W iliadzie poeta opowiada o bitwach Greków i Trojan, w Odysei opowiada o wędrownkach odyseusza po morzach i ziemiach.
Etiam Vergilius in Aeneide de bello Trojano scribit - Także Wergiliusz w Eneidzie pisze o wojnie trojańskiej.

Ćwiczenie 66

N Mons altus

G Montis alti

D Monti alto

Acc Montem altum

Abl Monto alte

V Mons alte

N Montes alti

G Montium altorum

D Montibus altis

Acc Montes altos

Abl Montibus altis

V Montes alti

N Carmen longum

G Carminis longi

D Carmini longo

Acc Carmen longum

Abl Carmine longo

V Carmen longum

N Carmina longa

G Carminum longorum

D Carminibus longis

Acc Carmina longa

Abl Carminibus longis

V Carmina longa

Urbs nova

Urbis novae

urbi novae

Urbem novam

Urbe nova

Urbes novae

Urbum novarum

Urbibus novis

Urbes novas

Urbibus n

Ćwiczenie B

Oracja - oratio

Urbanistyka - Urbs

Dezyderat - desidero - pragnę pomagam

kolumna - Columna

Teatr - Theatrum (r nijaki)

Okupacja - occupo - zajmuję

monument - monumentum

Antiquus -

Matriarchat - rządy matki

Artysta - Ars

Egoista - ego

Fosa - fossa

Odmiana przymiotników

Odmieniają się według typu samogłoskowego
Mogą mogą mieć różną końcówkę dla każdego rodzaju.

Silvester (m), Silvestris (F), silvestre (n) - leśny (sylwester - człowiek lasu)

Terrester (m), terrestris (f), terrestre (n) - ziemny, lądowy

nobilis (m), nobilis (f), nobile (n) - szlachetny
brevis (m), brevis (f), breve (n) - krótki

Felix (m), Felix (f), Felix (n) - szczęśliwy
Patiens (m), patiens (f), patiens (n) - cierplwy, cierpiący - gen. patientis

N Hilaris (m), Hilaris (f), Hilare (n) - wesoły
G Hilaris (m), Hilaris (f), Hilaris (n)
D Hilari (m), Hilari (f), Hilari (n)
Acc Hilarem (m), Hilarem (f), Hilare (n)
Abl Hilari (m), Hilari (F), Hilari (N)
V Hilaris (m), Hilaris (F), Hilare (N)

N Hilares (m), Hilares (f), Hilaria (n)
G Hilarium
D Hilaribus
Acc Hilares hilares hilaria
Abl hilaribus
V hilares hilares hilaria

Przysłowia 68

Non omnia possumus omnes - Nie wszyscy możemy wszystko
Amicorum omnia communia - Wszystko wspólne dla przyjaciół
O nomen dulce libertatis! - o słodkie imię wolności

Cato de periculo Romae imminenti - caton o niebezpieczeństwie zagrażającemu rzymiowi

Virorum fortium et prudentium praecepta seape utilia sunt - rady dzielnych i rozważnych mężów często są pożyteczne.
Cato senatores admonet: - caton upomina senatorów
„Bella cum Carthagimensibus facilia non sunt; ferocia sunt! - wojny z kartagińczykami nie są łatwe, są okrutne.
Roma periculo gravi premitur, - Rzym ciężkim niebezpieczeństwem jest nękany
brevi tempore carthaginensium naves, celeres Italiae appropinquabunt, - w krótkim czasie szybkie okręty kartagińczyków zbliża się do italii
Roma ab hostibus, ferocibus delebitur et vastabitur! - Rzym zostanie zniszczony i spustoszony przez okrutnych wrogów.
Sed Romani viri fortes sunt. - Ale mężowie rzymscy są dzielni
Viris fortibus fortuna adest - Dzielnym mężom szczęście jest bliskie
Itaque incredibili, studio patriam defendite, Carthaginem delete! - Więc brońcie ojczyznę z niewiarygodnym zapałem, zniszczcie kartagine
Tum roman omni periculoliberabitis et nomen vestrum ingenti gloria ornatum erit" - wtedy rzym uwolnijcie od wszelkiego niebezpieczeństwa i imię wasze będzie ozdobione ogromną chwałą

Ciekaowstki

Caton znaczy „mądrała”
Catoni to byli konserwatyści
Miał teorie, że grecy nie leczą rzymian ale tak naprawdę ich trują.
Carthago delenda est - kartagina musi zostać zniszczona

Stopniowanie przymiotników

comparativus
Altus, alti - *atlior, altius*
altissimus altissima altissimum

Pulcher
Pulchri
Puchlerimus, Pulcherima, Puchlerimum

Prudens, prudentis
Prudentior

facilis - facillimus
difcilis
similis
dissimili
gracilis
mailis

Longus, longa, longum
longior, longior, longius
longissimus, longissima, longissimum

Miser, misera, miserum
Miserior, miserior, miseriorus
Miserrimus, miserrima, miserrimum

sapiens, sapiens, sapiens
sapientior, sapientius
sapientissimus, sapientissima, sapientissimum

fortis, fortis, forte
fortior, fortior, fortius
fortissimus, fortissima, fortissimum

Są pewne przymiotniki, które nie podlegają stopniowaniu.

Petrus est alior Paulo - piotr jest wyższy od pawła - albativus comparatori

Stopniowanie supletywne - stopień najwyższy można tłumaczyć w dwóch wersjach - „najlepszy” i „bardzo dobry”

przymiotniki odmieniają się w większości w typie samogłoskowym w stopniu równym. Ale wszystkie w stopniu wyższym odmieniają się w typie spółgłoskowym.

et = ac, atque, nec non, --que

22-26 przeczytać uwagi dotyczące budowy zdań

Odmiany

Atla
altae
altae
altam
alta
alta

altae
altarum
altis
altas
altis
altae

altum
alti
alto
altum
alto
altum

alta
altorum
altis
alta
altis
alta

Odmiana dalej spółgłoskowy

altior, altior, altius
altioris,

facilior, facillus
facilioris
faciliori
faciliorem
facilior
faciliore

faciliores
faciliorum
facilioribus
faciliores
facilioribus
faciliores

Tener tenera tener

teneri
tenerior
tenerrimus

Ingens ingentis
ingentior, ingentius
ingentissimus, ingentissima, ingentissimum

III deklinacja

grupa 1 -er, -is, -e
grupa 2 -is, -is, -e
grupa 3 -ns - (albo w nominativie na -x lub na -r)
typ spółgłoskowy - przymiotniki w stopniu wyższym i rzeczowniki jeśli mają w drugim przypadku mają jedną sylabę więcej i przed końcówką jest spółgłoska. (są też wyjątki - pater, mater, frater, vates, iuvenism senex, canis)

Varia 70

Clarissimum dictum Ciceronis est:. - najsłynniejszym powiedzeniem Cycerona jest:
Patria carior mihi est quam vita mea - ojczyzna milsza mi jest niż życie moje
Canis omnium animalium fidissimum est.-

Corvo rarior albo - rzadszy niż białego kruka - **ablativus comparativus**
Verba foliis leviora caducis - Słowa są lżejsze od opadających liści
folium - liść
caducus - spadły, opadły

Tum pater infelix puerum deflet, corpus filii invenit et filio funus parat. - Wtedy nieszczęśliwy ojciec oplakuje chłopca ciało chłopca znajduje i przygotowuje pogrzeb dla syna

paro, parare
paro paros parat
paramus paratis parant
para! parate!

Defleo Deflere
Defleo defles deflet
delemus delfetis deflet
defle defelete

ago agere
ago

Infictio - zakażam
infictitiere

inverio
inveni invenite

ćwiczenieux a 72

Cicero orator clarissimus cyceron najaśniejszym mówcą
Nomen Celebverrimum jop
Ciceronis oratoris clarrisimis
Ciceroni oratori clarisimo
ciceronem oratorem
cicerone oratore
Cicero orator clarisime

Nomen Celeberrimum

Varia 70 znowu

„Nive candidior" aut „lacte candidior" poetae dicunt.
dico dicere - mówić
nix nivis - śnieg
candidus - biały, lśniąco biały
aut - albo
lacte - mleko

bielszy od śniegu, bielszy od mleka

Icarus tamen soli nimium appropinquat - Ikar zbliża się zbyttnio do słońca,
Sol ceram mollit puer miserrimus in mare cadit - słońcę roztopia wosk, chłopiec bardzo biedny upada do morza.

III mieszana

Słówka męskie mają przed is w gentivie dwie spółgłoski (dens, dentis, pars, partis) albo identyczna ilość sylab (orbis, orbis, avis, avis, os, ossis) to wtedy w genetivie pluralis kończą się na -ium

dens
dentis
denti
dentem
dente
dens

dentes
dentium
dentibus
dentes
dentibus
dentes

Participium Praesentis Activi

Typ samogłoskowy

I - a
II - e
Koncówka -ns

III - spółgoska
IV - i
końcówka -ens

delens
delentis
delenti

verten
vertentis

adveniens
venientis

arans
arantis

posideo, posidere
posidens, posidentis

ago agere
agens, agentis

finio finire
finiens, finientis

amans
amantis
amanti
amantem, amans

w ablativie jest -e jako Partipicium

Varia 73

Rogo rogare - prosię
impero, imperare - rozkazuje
potius quam - bardziej niż
Pareo, parere - jestem posłuszny

Disco, discere - uczyć się
doceo, docere - uczyć kogoś
studeo, studere - uczenie się dobrowolne
Puer, pueri - chłopak
multus, multa, multum

Careo carere carui - jestem wolny od czegoś, brak mi (łączy się z ablativem)
invenio - odkryć

Nie może istnieć życie człowieka pozbawione przykrości

Consuetudinis - („conswetudinis")

senesco, senescere
floreo, florere
temeritas - lekkomyślność
etas, etatis - wiek
prudentia, prudentis
canis est - jest cechą psa
hominis jest - jest cechą człowieka

victa vis - siła pokonana siłą

Kolorowe metafory

„wyrzuca pan jak CKM te czasowniki"
„ja daje te obecności - to jest malarstwo naiwne"

74 frazy

Nocentem qui Defendit, sibi crimen parit
crimen - wina
paro, parere - przygotowywać sobie

Nocentem qui defendit, sibi crimen parit - kto broni szkodnika, sobie gotuje winę

Incidis in Scyllam cupiens vitare Charybdim
incido, incidere -wpadam
cupio cupiere - pragnąć
vito, vitare - unikam
wpadasz ty na scyllę, pragnąc uniknąć charybdy

Sero venientes male sedentes
sero, tarde - późno
venio, venire
sedeo, sedere - siedzieć
Późno przychodzący źle siedzący

Tarde venientibus ossa
Kości dla późno przychodzących

Contra vim mortis non est medicamen in hortis
Hrotus horti - ogród
Nie ma leku przeciwko sile śmierci w ogrodach
Amantes - amentes - kochający pozbawieni rozumu

Amentium irae - amoris integratio
amens, amentis -
ira, irae - gniew
Gniewy kochanków - odnowienie miłości

Omnia sunt hominum tenui pednentia filo
filium fili - nić

tenuis, tenue - cienka
homo, hominis
wszystkie sprawy ludzkie wiszą na cienkiej nici

De gladiatoribus

ludus glatiorius - szkoła gladiatorska
pollex, policis - kciuk, duży palec
venia, - łaska
arma capio - chwytam za broń
castra, castrorum - obóz

Gladiator pugnans
gladiatoris pugnatis

ludi gladiatori - szkoła gladiatroska

In ludo gladiatorio servi magna corporis vi exercebantur - Silni niewolnicy byli szkoleni w szkołach gladiatorów

Cum munera gladiatoria erant, gladiatores in amphitheatro gladiis pugnabant. - Gdy walki gladiatorów się odbywały, gladiatorzy w amfiteatrze walczyli mieczami

multi cives cum matronis et pueris aderant et ludos spectabant. - Wiele obywateli z żonami i dziećmi było obecnych i igrzyska oglądali.

Omnium spectantium oculi in certantes versi erant. - Oczy wszystkich patrzących były skierowane na walczących.

En, unus ex certantibus concidit! - Oto, jeden z walczących pada!

concido, concidere - pada

Omnes spectantes plaudunt et "habet" clamant - Wszyscy oglądający klaszczą i „dobrze mu tak” krzyczą

Gladiatores vulnerati salutem a populo petebant, nam turba spectans veniam gladiatori dare et vitam eius servare poterat.

- Ranni gladiatorzy błagali o ocalenie przez lud, albowiem oglądający tłum mógł udzielać gladiatorowi łaski i życia tego mógł strzec

Sed plerumque pollice verso mortem iacenti humi indicabat - Ale przeważnie kciukiem skierowanym śmierć leżącemu na ziemi głosił.

peto petere
vitam servare - zachować życie
sed - lecz
plerumque - zazwyczaj
pollex - kciuk
pollex versus - kciuk zwrócony na dół
mors mortis - śmierć
humi - na ziemi
indico, indicare - wskazywać

Gladiatorum fortuna miserrima erat, sed Ovidius poeta affirmat: Saucius eiurat pugnam gladiator, et idem immemor antiqui vulneris arma capit.

De deis deabusque romanorum - o bogach i boginiach rzymskich

Summus deorum Iuppiter erat, mundi universi dominus. - Najważniejszym z bóstw Jowisz był, świata całego pan.
Iovi aquila dicata erat - Jowiszowi orzeł poświęcony był
Iovis fratres erant: Neptunus, deus maris, et Pluto, deus inferorum. - Jowisza braćmi byli: Neptun, bóg morza i Pluton, bóg podziemi.
Iovis uxor, Iuno, patrona mulierum erat. - Żona Jowisza, Junona, patronką kobiet była
Minerva dea sapientiae et artium erat, Mars cuius filius Romulus, Romae conditor erat, bella regebat. - minerwa boginią mądrości i sztuk była, Mars, którego syn Romulus był założycielem Rzymu, wojnami rządził
Apollo Iyra cantans deos deasque delectabat, et sagittis malos homines puniebat. - apollo na lirze śpiewający (grający?) bogów i boginie zabawiał, i strzałami ludzi złych karał
apollo = febus
artemis = diana
Diana, Apollinis soror, quae venationis et animalium patrona erat, silvas et montes peragrabat - Diana, Appolina siostra która polowań i zwierząt patronką była, lasy i góry przechodziła.

Romani etiam Cererem, agriculturae deam, Vestam, deam foci atque ignis aeterni, Venerem, deam amoris, Bacchum, deum vini, Mercurium mercatorum patronum et nuntium d eorum, Vulcanum deum ignis colebant - Rzymianie także Cererę rolnictwa boginię, Westę, boginię ogniska , ale i ognia wiecznego, Wenerę, boginię miłości, Bachusa, boga wina, Merkurego kupców patrona i posłańca bogów, Wulkana boga ognia czcili.

Varia 81

signum signi - chorągiew, sztandar
litera, literae
casus - przypadek
spes, spei - nadzieja
Lapsus, lapsus - błąd
dies diei - dzień
academicus - akademicki ADJ
aedifico, aedificare - budować
aureus - złoty
spero, sperare - mam nadzieję
sedes, sedis -
iucundius

Perfectum

Temat na -v, -u, -x, -powtórka sylaby, temat.
Słówka z esse

venio, veniro
veni

venisti
venit
venimus
venistis
venerunt

Vinco, vincere
vici
vicistis
vicit
vicimus
vicistis
vicerunt

Varia 84

dea micitia
navigare nescesete est

Iter longum, iteris longis

dies academicus

Jestem, czym będziesz, czym jesteś, przedtem byłem

leak

rex bonus, regis boni `
10 operacji *4 = 40 punktów

alter...alter

alter relictus

habeo, habere - mieć

certam - pewną

Tum "ursus mortuorum corpora non attingit" – in mentem ei venit; itaque humi se prostravit spiritumque continuit

mortus mortua mortuum - martwy
corpus corporis - ciało
mens, mentis - myśl
in mentem alicui venit - przychodzi komuś na myśl
itaque - tak więc
humus, humi
prosterno - kłaść
discero discedere
iuvenis
intactus - nietknięty
relinquo - opuścić

spiritus, spiritus - wstrzymać

Ursus iacenti appropinquavit, corpus eius temptavit, denique discessit iuvenem intactum reliquit

iaceo iacere - leżę
iacens - leżący
appropinquavit - zbliżać się
tempto temptare temptavi - dotykam
deinque - wreszcie
discessit - odchodzić
iuvenis - młodzieniec
intactum - nietknięty

iocus ioci - żart

interrogavit - pytać

auris auris - ucho

insusurravit - szeptać

provervbiumn proverbi - przysłowie

pulcher - piękny

notus - znany

respondeo respondere - odpowiadam

amicus certus amici certi - pewnego przyjaciela

cerno cernere - spostrzegam

puella magna
puellae magnae

ager bonus
agrī bonī

templum bonum
templi bonī

cīvis omnis
cīvis omnis

mare fēlix
maris fēlicis

manus potēns
manūs potentis

casus clārus
casūs clārī

rēs antīqua
reī antiquae

diēs fortis
diēī fortis

rēx bonus
rēgis bonī

Przymiotniki zaimkowe

hic, ille, solus, idem

Aeschines, orator Graecus celeberrimus, inquit.

pecunia publica - pieniądze publiczne
administro, administrare - zarządzam

magna diligentia - z wielkim staraniem, gorliwością

imperator - wódz

venenum veneni - trucizna

mors, mortis - śmierc

par , parare, paravi - przygotować

interficio, interficere, interfici - zamordować

testis, testis - świadek

tantum - tylko

annus anni - rok

eodem - tym samym

Qui se ipse laudat -

Mors parcit nulli - śmierć nikogo nie oszczędza

nullus, nulla, nullum - żaden

lex, legis - ustawy

omnes - wszyscy

singuli - poszczególni ludzie

ante - przed

anteponunt - przedkładać

Ignavia corpus hebetat,

ignavia - gnuśność

corpus - ciało

hebeto - wycieńczać

firmo firmare - wzmacniać

piewsze wczesną starość
druga długą młodość czyni

varia 93

avus avi - dziad
populus romanus, populi romani
deficio deficer - przejść na czyjąś stronę
hieronim król

apud - u
lego, legere
plinius - pliniusz
mos moris - obyczaj
antiqui - dawny
połączony z genetivem - jest cechą, właściwością

vel, vel - lub, lub
aut, aut - albo, albo
laus, laudis - chwała, sława
singulus - pojedynczy
urbs, urbis - miasto
pecunia - pieniądze
orno, ornare, ornavi - ozdabiam

było cechą dawnego obyczaju, ozdabiać chwała albo pieniędzmi, którzy opisywali pochwały poszczególnych (ludzi), lub pochwały miast

imperator - wódz
hostis, hostis - wróg
exercitus, exercitus - wojsko
tuum - twój
meis - mój
revoco, revocare ,revocari - odwołać
si - jeśli
finis, finis - granica, cel
e, ex - z - łączy z abl

rumor - wrzask, hałas
si - jeśli
id - to
facio faciere feci - robić

Jaki będzie wrzask, jeśli to zrobisz!

ex aliquo, qui tibi occurret - ozd kogoś czegoś się dowiadywać

acc duplex

puto - oczyszczam drewna z gałęzi
duco, d ucere
iudico

pericula -
cautus, cautas - bezpieczny
divitiae, divitiarum - bogactwo, majątek
castrum

quod - ponieważ
tradero tradero
libertas
civitas
patrimonium - majątek dziedziczny
apello, apellare

uxor uxoris - żona
caria - kraina

mors mortis - śmierć

atque
necque

indo -
os, ossis - kość
cinis, cineris - proch
rogus, rogi - stos pogrzebowi